

SUÇLU ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ

Emine AKYÜZ

Eğitim Hukuku Kürsüsü Asistanı

Çocuk suçluluğu genellikle, çocuğun ceza kanunlarınca suç sayılan bir fiili ika etmesi neticesinde, yargı organlarının önüne getirilmesidir şeklinde tarif edilmektedir. Ancak, hukukî yönden doğru gözükse de bu tarif sosyolojik açıdan yeterli değildir. Şöyle ki, bazı fiiller sosyolojik bakımdan antisosyal bir davranışın tezahürü olmakla beraber, yürürlükteki kanunlarla çatışmaması veya gizli kalması nedenleriyle çocuk suçluluğu konusundaki hükümlerin uygulanmasına imkân vermezler.

Çocuk suçluluğunu daha ziyade psikolojik açıdan ele alanlar, kötü sosyal şartların etkileri dışında da meydana gelebilen bu olayın, kültürel standartlar ve değerlerin tesiri ile şekil değiştirebileceğini kabul ederler.

Antisosyal davranışlara etkide bulunan faktörlerin ortaya çıkmasının sebebinin normalden sapan ve suç teşkil eden hareketlerin kaynağının geniş kapsamlı bir görüşle ele alınmamasına atfederler.

Anlaşılması ve çare bulunması güç olan insan zaafına ve karakter yapılışına çoğu kez basit izahlar bulunmaya çalışılmıştır. Bunun neticesi olarak da toplumda suç ile ilgili müesseseler, kanunlar, ceza evleri ve koruyucu programlar yeteri kadar güvenilir bir tarzda işlememektedir. Bu nedenlerle, mahkeme önüne getirilip ıslâh evlerine veya ceza evlerine gönderilen gençlerin antisosyal davranışlarını yetişkinlik çağında da göstermeleri mümkündür.

Problemin tarihi yönden tetkiki, çocuk suçluluğunun en eski zamanlardan beri mevcut olduğunu göstermektedir. Fakat, çocuk suçluluğu modern çehresini 19. asrın sanayileşmesi ile almıştır. Bu sorun, bugün dünyanın her yerinde bütün devletler için başlıca endişe kaynağı olmaktadır. Bütün memleketlerde basın "meşin veya altın yaldızlı ceket" denilen ve farklı kavramlarla ifade olunan bu gençlere oldukça geniş yer ayırmaktadır (1).

Genç suçlular yekdiğerinden çok farklı ortamlara mensupturlar. Çocuk suçluluğu, en önemsiz bazı fiillerden en ağır cürümlere kadar değişir. Bazı hallerde, suçlu çocuklar tarafından işlenen fiiller, yerleşmiş antisosyal bir şahsiyetin tezahürü olmadıklarından ihlâl edilen kanun hükmünde gösterilen yaptırımın uygulanması ile yetinilir. Başka bir deyimle, fiil ço-

(1) Lutz, Paul: Çocuk Suçluluğu, Ankara, 1965, sh. 5 vd.

çuğun yaşamında münferit bir olay olarak kaldığından, ayrıca onun uzun ve özel bir ıslâh işlemine tabi tutulması gerekmez. Fakat, bazı hallerde işlenen suç, cezai bir yaptırımın uygulanmasını gerektirmekten ziyade çocuğun ihtiyaçlarına uygun ıslâhını zorunlu kılan bir sosyal intibaksızlığı ortaya koyar. Bu itibarla, çocuk suçluluğuna ilişkin mevzuat, terbiyesi mümkün olmayan küçüğe müeyyide tatbik etmekle beraber, intibaksız küçüğün de terbiye ve intibakını mümkün kılacak şekilde olmalıdır.

A - Eğitimin Önemi :

Toplum kalkınmasında eğitim, en önemli etkenlerden biridir. Sadece normal değil, suçlu çocukların eğitimi de öncelikle üzerinde durulması gereken bir meseledir.

Modern anlayışta eğitim, çocuğa bazı bilgilerin verilmesinden ziyade, şahsiyetinin gelişmesine yardım eden bir faktör olarak kabul edilir. Anti-sosyal davranışlarda bulunarak ruhî bozukluk gösteren çocukların eğitiminde de aynı prensip güdülecektir. Zira, çocuğun ruhî gelişmesinde bazı bozukluklar olsa da ihtiyaçları yine aynıdır. Fakat bu tip çocukların eğitiminde bazı hususlar üzerinde daha fazla durmak gerekir. Örneğin, bu gibi çocukların daha fazla alâka ve emniyet duygusuna ihtiyaçları vardır. Keza bu gibi çocukların bunların gözlem evlerinde bulundurulmaları gerekir. Gözlem evinde çocuk bedeni, akli, ruhi ve ahlakî yönden gözleme tabi tutularak suçunun ve intibaksızlığının nedenleri araştırılır. Ayrıca psikolojik testler tatbik edilmek suretiyle çocuğun zekâ ve yetenekleri tesbit edilir.

Suçlu ve topluma intibak edememiş çocukların eğitimi, uzun zaman ihmal edilmiş ve ancak ikinci dünya savaşından sonra garp memleketlerinde ele alınmağa başlanmıştır. Asrın karışıklığı ve sosyal kıymet ölçülerinin değişmesi, gençlerin psikolojik gelişmelerini etkileyerek suçlu çocuk sayısını artırmıştır.

Türkiye'de bu problem henüz doğuş safhasındadır. Suçlu çocukların eğitimi konusunda, hemen hemen hiç eser yazılmamıştır. Çocukların özel olarak yargılanmasını ön gören Anayasamızın 135. maddesinin II. fıkrası hükmü yerine getirilmemiş yani çocuk mahkemeleri henüz kurulmamıştır. (2). Topluma intibak edememiş çocuklar için, gerekli eğitim enstitüleri de yok denecek kadar azdır (3).

(2) Bununla beraber, suçlu çocukları büyüklerden ayırt ederek, çocuk mahkemelerinde özel yargılamaya tabi tutacak çalışmalara 1945 senesinde başlanmıştır. Bu kuralları bir araya getiren bazı tasarılar hazırlanmıştır. Anayasa'nın 135. Madde II. fıkrasının amir hükmüne de uyularak "çocuk mahkemelerinin kuruluş görev ve yargılama usulleri kanun tasarısı" adı altında hazırlanan sonuncu tasarı 1965 yılı adalet komisyonundan geçmiş fakat kanunlaşma imkânını bulamadan kadük olmuştur.

(3) Orhan, Güngör: Suçlu çocuklarla ilgili bir inceleme, Ankara, 1962, sh. 2.

Halbuki gençliğe yardım ederek onları yarın için şahsiyet sahibi birer insan olarak yetiştirmek toplumumuzun en önemli görevidir.

B - Eğitimin gaye ve prensipleri :

Bazı kimselerin eğitimi zor ve suçlu çocukları gruplara ayırarak (4), her gruba uygun eğitim sistemini tatbik etmek gerektiği hususundaki fikirlerini bir tarafa bırakırsak, yeniden ele alınacak bir çocukta istenilen eğitimi gerçekleştirebilmek için her şeyden önce, çocuğu iyice tanımak, onun karakter ve mizacını anlamak ve dolayısıyla mizacına uygun eğitim metodlarını tesbit etmek gerekir.

Beden sağlığı yönünden çocuğun incelenmesi tıp ilminin konusunu teşkil eder. Çocuğun eylemlerine bilinç kazandırarak ruhsal yönlerden tesir eden tedavi, açıklama ve öğretme (terapi-hipnoz) yolu ile olur.

Problemlili çocuklarda, bu ve buna benzer incelemeler yapıldıktan sonra uygulanacak eğitim metodu tayin edilir.

Eğitmcilerin çocuğun ihtiyaçlarını gidererek, onu ruhsal gerginlikten kurtarabilmeleri için, çocuğa verilmek isteneni bir bütün olarak tayin edip, bunların birbirini tamamlamasına dikkat etmeleri gerekir. Bu arada ruhsal tedavi niteliğinde olan eğitsel yolların kullanılmasında ruhsal bilimcilerin tavsiyeleri de alınmalıdır. Zira, çocuğu eğitmek demek, ona vicdan ve bilincini kullanabilmesini öğretmek, ortama uyacağı tecrübeleri kazandırmak ve yeniden hayata dönmesini sağlamaktır. Çocuk, bu suretle yaşadığı olayları kabul ve reddetme derecesine göre toplum şartlarına intibak etmenin yollarını öğrenir (5).

Çocuğun gelişimine, cinsiyet ve kültür seviyesine uygun olarak eğitim sırasında telkin de yapılmalıdır. Muhtelif yollarda tatbiki mümkün olan telkin ve davranışların rolü büyük olduğu için, çocukta arzu edilen bilinçli uyanıklık yaratılabilir. Eğitimde, özellikle müziğin, his ve heyecan alemimize ve hatta mizacımıza tesir ettiği muhakkaktır. Çocukta bu tesir daha da fazladır. Müzik, karakteri yumuşatır, duygusal hayatı zenginleştirir. Hatta, muayyen bir disiplin bile temin eder. Bu nedenle müzik, eğitimde ihmal edilimeyecek unsurlardan biridir.

Yeni eğitim sistemleri, sporun da eğitimdeki rolü üzerinde önemle durmaktadırlar. Beden eğitimi, bilhassa ruhî gelişmesinde aksaklıkları

(4) 1955 yılında Danimarkanın Krogeerup şehrinde toplanan milletlerarası çocukları koruma birliği kongresinde suç işlemiş çocuklar:

a. Muhtelif sosyal, ahlâki, ekonomik ve benzeri sebeplerin kötü tesiri ile tesadüfen suç işlemiş çocuklar ve

b. Biolojik sebepler dolayısıyla suçlu duruma düşmüş gerçek suçlu çocuklar diye iki kısımda ele alınmıştır. (Tulay, Şükrü: Çocuk Suçluluğu, Ankara 1967. sh. 31)

(5) Orhan, age sh. 2

olan çocukları olumlu olarak etkiler. Ruhî denge beden sağlamlığı ile mümkün olduğuna göre, çeşitli beden hastalıklarının psikolojik gelişim üzerinde olumsuz etki yapacağı aşîkârdır.

Eğitimde dikkat edilecek hususlardan birisi de, çocuğun konulduğu çevrenin onun ruhî ve bedenî ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte olmasıdır. Aynı zamanda çocuğun sevgi ve şefkat ihtiyacını karşılayarak, etrafında anlayışlı bir dostluk, samimiyet ve güven havası yaratmak gerekir. Sıcak duygu bağlarının meydana getirdiği ölçüde çocuk sevmek, vermek ve inanmak kabiliyetini kazanır. Yapılanlara kendisi de güvenle karşılık verir. Her türlü fedakârlığa katlanır ve kendisine uygulanan eğitim ve öğretim işine katılmak için güç harcar. Beğenilmenin ve kabul görmenin neticesi olarak davranışlarında iyiye giden değişiklikler meydana gelir. Böylelikle, sevgi ve şefkat yoksulluğunun onda meydana getirdiği türlü kırıklıklar zamanla ortadan kalkar.

Bütün bu ihtiyaçları ancak güvene, kendi kendini idareye, serbest konuşma ve tartışmaya dayanan ve çocuğu ezmeyen çevre şartları hazırlamağa çalışan bir serbest eğitim sistemi karşılayabilir. Çünkü çocuk, çevresinde kendini göstermek ihtiyacındadır. Ona, kendi kendini idare ve göstermeğe müsaade ettiğimiz ve baskı yapmadığımız derecede çocuk, insan şahsiyetinin kutsallığına doğru yönelir. Bazı eşyalara, bir oda, bir dolap, bir yatağa sahip olmanın temel ihtiyaçlar olarak çocuktaki önemi gözden kaçırılmamalıdır.

Çeşitli ve daima değişen kişisel münasebetler olmadan, çocukları hayatın güçlükleri ve ümitleri ile karşılaştırmadan, onlara tedrici bir şekilde hürriyet içinde yaşamak, önemli sorumluluklar yüklenmek, gerçek teşebbüslere girişmek imkânları sağlanmadan eğitmek mümkün değildir.

Çocuk, bir topluluk havası içinde yaşmalıdır. Bu onda, topluluk bilincinin uyanmasına sebep olur. Bu çevre şartları, çocuğun kişilik kazanmasına yardım ederler. Fakat çocuğun sosyal ve bağımsız bir insan haline gelebilmesi için yeniden eğitilmesi işine bizzat katılması gerekir. Zira sonuç elde etmenin yolu budur⁽⁶⁾.

Suçlu çocuklar ve gençler kendilerinin toplum içinde işgal ettikleri yerin bilincine ne kadar varırlarsa, kendilerinin yeniden eğitilmesi işine o kadar fazla katılırlar. Çevreleri ile çatışma halinde yaşamış olan intibaksız ve suçlu çocuklar bu bilince vardıkları zaman, hemen değişirler. Böyle bir çocuk, başkalarına zarar veren, hatta kendisi için zararlı olan kötü

(6) Tulay.: a.g.a. sh. 34

hareketlerinin sonuçlarını kavramaya çaba gösterir. Kendisinin ve toplum içindeki yerinin bilincine varan suçlu çocuk, hayatın çalışmayı gerektirdiğini, insanların birbirlerine bağlı olduklarını keşfeder ve böylece sorumluluk duygusu kazanır. Fertlerin toplum kurallarına uymak, toplum yararına olarak fedakârlıklarda bulunmak, bencillikten kurtulmak, ortak bir gayeyi takip etmekle gelişip olgunlaştıklarını anlar.

Aynı zamanda, hiç bir zaman aldatılmaması, manevi, sosyal ve ekonomik esarete düşürülmemesi gereken insan kişiliğinin değerini hisseder.

İşte, çocuğu ve gençleri kişilik kazanmağa yönelten bir eğitimin sonuçları bunlar olabilir. Çocuğu bilinçlendirmek işi, faal bir şekilde, yaşayarak çocuğun katılması ile yürütülmelidir. Çocuk, içinde bulunduğu, bilincine vardığı şartları yaşmalıdır.

İntibaksız ve suçlu çocuklar için kurulacak yurtlarda bir aile hayatı yaşatılmasına çalışılmalıdır. Eğitimciler, çocukların hayatları ile kendi hayatlarını birleştirmeli, akşamları yatma zamanına kadar onların arasında bulunmalı, yıldönümlerini ve bayramlarını birlikte kutlamalıdır. Bunlara ilaveten, gerçek bir aile çevresi şartlarının sağlanmasına dikkat edilmelidir. Böyle bir eğitim usulü ve böyle bir anlayış yapısı, zengin duygularla yaratmakla kalmaz, gençlere gerçek ve hür bir çevre sağlar. Çocuklar müessesede dışında serbestçe çalışır, insanlarla çeşitli münasebetlerde bulunur, şehrin bütün gençlerine açık olan spor ve kültür hareketlerine katılırlarsa, ileride yaşayacakları hayat şartlarını daha o andan yaşamağa başlarlar.

Ancak, eğitimciler tedrici bir şekilde onları bu şartların şuuruna vardırmağıdır. Müesseselerdeki gençler, çoğunlukla çalıştıkları için para kazanırlar. Parayı kendileri idare etmeli ve masraflara katılmayı istemendirler. Böylece, parayı idare etmek, sonradan meydana çıkacak masrafları önceden kestirmek, alışveriş yapmak, hayat seviyesini düzeltmek için çalışmanın zorunlu olduğunu anlamak gibi birçok değerli kavramları yaşayarak öğrenirler.

Diğer taraftan, müessesenin işlerinde kendilerine düşen hizmetleri yapmak, bir arkadaşa geçici zaman için yardım etmek, sorumluluklar yüklenmek, herkesin yararına olarak fedakârlıklarda bulunmak, yurdun idaresi ile ilgili bir kurula katılmak, başkalarının fikirlerine hürmet etmeyi öğrenmek suretiyle dostluk veya birleştirici bir hava içinde yaşarlar. Atölyede, okulda, klüpte karşılaştıkları birçok durumlarda toplumun niçin bir takım disiplinler ve gerekler ortaya koyduğunu anlarlar.

Bundan başka, gerek işlerinde ve gerek eğlencelerinde her an seçme yapmak, bir şeyi kabul etmek veya etmemek, bir işe katılmak veya katıl-

mamak mecburiyetinde kalarak yavaş yavaş bağımsız ve sosyal bir insan olma yoluna girerler (?).

C - Okul eğitimi :

Fiili olarak, suçlu çocukların eğitiminde ve çocuk suçluluğunun önlenmesinde okullar çok önemli bir yer işgal etmektedirler. Çocuk sorunları ile uğraşan uzmanlar, okulun bu alandaki etkilerinin önemini kabul etmekle beraber, bu etkinin kapsamı üzerinde mutabık değildirler. Bazıları bu etkinin sınırını daraltmak eğilimindedirler. Bunlar, okulun rolünün dar anlamda eğitim temin etmek olduğunu iddia ederler. Onlara göre, okul, pratik olarak çocuklara içinde yaşayacakları toplum düzenine uymalarını sağlayacak bilgileri vermekle yükümlüdür.

Diğer bazı eğitimciler ise, bu fikri kısmen kabul etmekle beraber, daha ileri giderek derler ki: Okulun rolü çocuğu dünyadaki rolü için hazırlamak, ona pratik bilgi ve mantıkî hünerler vermenin de ötesine gider. Okul, gençlerin güçlerini idrak etmelerine, faydalı bir vatandaş ve haysiyetli bir şahıs olarak gelişmelerine yardım etmek için tesis edilmiştir. Eğitim, daha iyi bir tarzda düşünebilmek, hissedebilmek ve öncekinden farklı hareket edebilmek bakımından insan davranışlarını geliştiren bir yöntemdir. Okul, fikrî bakımdan olduğu kadar, fiziki ve ruhî bakımdan da genç şa-

(?) Yukarıda izah ettiğimiz prensiplere uygun tarzda kurulmuş ve işlemekte olan eğitim müesseselerine Fransa'daki "Brecourt" eğitim ve ıslah müessesesi örnek gösterilebilir. Bu müessese 14-21 yaş arasındaki suçlu genç kızları almaktadır. Eğitim süresi 3 yıl olan bu müessesenin gayelerini kısaca şu şekilde saymak mümkündür:

- a) İyi misal ile eğitim,
- b) Toplumsal hayata uymayı da ilke edinen kişisel psikolojiye göre eğitim,
- c) Sosyal eğitim, aile ve ev idaresi eğitimi. Bunu temin için çocukların yaşayışları kalabalık bir ailede yaşarcasına gruplandırılmalıdır.
- d) Meslek eğitimi,
- e) Şahsiyetin eşekkülüne yardım
- f) Fiziki eğitim ve çocuğa çalışma zevki kazandırmak,
- g) Mesuliyet hissini geliştirmek ve ahlâkî eğitim,
- h) Yatılı talebeleri sosyal hayata intibak ettirmek,

Bu müessesede çocukların okula gitmeleri gerekmektedir beraber, okul öğretimi ikinci plânda kalmaktadır. Atölyeler derslerden daha önemli tutulmuştur.

Bu müesseseden meslek sertifikası alarak ayrılmış olan 100 genç kız takip edilerek müessesenin başarı derecesi tesbite çalışılmıştır. Genç kızlardan 60 ı hakim kararı ile eski muhitlerine dönmüşlerdir. Eski muhitlerine dönen kızlardan % 60 mın çok iyi, % 15 ninin kötü ve % 5 ninin de hasta olduğu görülmüştür. % 20 den hiç bir haber alınmamıştır.

Bundan şu neticeye varılmıştır: Çocuk müesseseden ayrıldıktan sonra suçlu olarak tanındığı eski muhitine dönmeyip yeni bir çevreye yerleştirilirse, sosyal hayata intibakı daha kolay olmaktadır. (Orhan, a.g.e. sh. 68 vd.)

hısları geliştirmelidir. Toplum, okullarda etkisi altında bulunan çocukların ıslahını gaye edinmiş bir kuvvet görmektedir⁽⁸⁾.

Fakat, acaba çocuk suçluluğunun önlenme ve suçlu çocukların tedavisinde okullar nasıl tesirli olabilirler? Çocuk, okul çağına gelinceye kadar şahsiyetinin temel özellikleri teşekkül etmiş ve suçluluğa doğru aktif, fakat başlangıçta olan temayüller belirmiştir. Ancak, çocuğun bu özelliklerinin değiştirilemeyeceği söylenebilir mi?⁽⁹⁾

Bazı müellifler, okulun çocuk suçluluğunu önleme ve suçlu çocukların ıslahında büyük imkânlarla sahip olduğuna inanmakta ve bu inançlarını şu gerçeklere dayandırmaktadırlar. Okulda öğretmenler çocukla çok erken gelişim çağlarında temas gelmekte ve onları yakından müşahade etmek imkânına sahip bulunmaktadır. Bu nedenle, onların aşikâr bir şekilde intibaksızlık teşkil eden davranışlarını henüz kökleşmeden daha başlangıçta iyileştirmek imkânını bulabilirler⁽¹⁰⁾.

Eğitmcilerin bu imkânlarla sahip olması, okulun çocuk suçluluğunu önleme ve suçlu çocukların iyileştirilmesinde yegâne rol oynayan müesseseye olduğunu ifade etmez. O halde, okulun çocuk suçluluğu meselesini kendi kendine halledemeyeceğini kabul etmek gerekir. Diğer taraftan, malî, fiilî ve sosyal bir takım kısıtlamalara tabi olduğundan bu vazifeleri her zaman mükemmel bir şekilde yapamaz. Bu itibarla, sorunun çözümünde ağır yük yine okullar üzerinde kalmakla beraber, diğer müesseselerle işbirliği yapması zorunludur.

Ne var ki, özel eğitime muhtaç çocukların eğitiminde uzun zaman bütün dikkat geri zekâlı çocuklar üzerinde toplanmıştır. Suçlu çocuklar ise cemiyetin musibeti olarak kabul edilmişlerdir. Fakat, bu durum suçlu çocukların bir köşeye itilmiş oldukları anlamına gelmez. Okulun bu konudaki ilgisi özellikle Amerika'da çeşitli teşkilâtların yayınlarında kendini göstermektedir. Örneğin; bunların en eskisi ve en büyüğü olan Millî Eğitim Derneği (National Education Association) çocuk suçluluğu hakkında çok sayıda monografik eserler neşretmiştir.

Netice olarak bu konuda şunu söylemek mümkündür: Okulun çocuk suçluluğunun önlenmesi hususundaki rolünü etkili bir şekilde oynayabilmesi için, çocuk problemlerini kavrayabilen bir personele, bütün çocukların eğitsel ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte bir eğitim programına ve özel eğitime ihtiyaç gösteren çocuklar için özel servislere ve çocuklarla ilgili diğer müesseselerle işbirliğine sahip olması gerekir.

(8) Quacy, C.H.: Juvenile Delinquency, Newyork, Toronto, London, 1965, sh. 300

(9) Black and Flayn, 1950 (Quacy, a.g.e. 300 den naklen)

(10) Glueck.: 1959, sh. 1070. (Quacy, sh. 301 den naklen).

D - Mesleki Eğitim (İş Eğitimi) :

İş eğitiminin gayesi, çocuğu iş esnasında iş vasıtası ile eğitmektir. İnsan eğitimi aslında işe dayanır⁽¹¹⁾. Toplum içerisinde kişinin sağlam bir yerinin olması iş sahibi olması ile mümkündür. Bu nedenle, topluma intibak etmesine yardım edilen çocuklara gerekli mesleki eğitim verilmelidir⁽¹²⁾.

Çocuklara çok söz söylemek, boş nasihat etmekten ziyade, sorumluluk vermek, boş zamanlarını öğretici nitelikte oyun ve iş faaliyetleri ile değerlendirilmek gereklidir.

"En iyi terbiyenin ancak iş içinde verilebileceği" dünyaca tanınmış büyük bir terbiyecinin değerini kaybetmemiş sözüdür⁽¹³⁾.

İş eğitiminde çocuğun sadece istidat ve yeteneklerini bilmek yeter değildir. Aynı zamanda onun karakter, mizaç ve zevklerini bilmek, öğreneceği işi uygulama imkânını da göz önünde bulundurmamak gerekir. Bununla beraber, çoğunlukla, suçlu çocuklar evvelce ciddi bir mesleki eğitim görmediği gibi bazen ilkokul diplomasına bile sahip değillerdir. Bu yüzden bu gibi çocukları ciddi bir mesleki eğitim programına dahil etmek derhal mümkün olmamaktadır. Günümüzün sosyal ve ekonomik şartlarının ağırlığı karşısında, işlerinde intibaksızlık gösteren bu gibi çocukları özel iş sahipleri işe almaktan çekinmektedirler. Bütün bu problemleri ortadan kaldırarak, çocuğun eğitimi ile birlikte iş yerine kabulünü de sağlamak devletin sorumlulukları arasında mütalaa edilmektedir.

E - Kişisel Eğitim ve sonuç :

Çocuk, gelişimini tamamlarken doğal ve sosyal bir takım kötü şartların tesiri altında kalarak bir değer eksikliği duygusuna kapılmakta ve bu duyguyu ya yenerek muvaffak olmakta veya toplumun meşru saymadığı

(11) FRENELLE, İş eğitimi ve iş dersleri ile öğretilecek konular arasındaki bağlantıları eserlerinde belirtmiştir. (Tulay, a.g.e. sh. 32).

(12) Bir meşguliyetin faydalarını gösteren şu sözler gerçekten alakâ çekicidir:

"Tembel, cemiyetin hırsızdır." (Phocylide)

"Meşgul olmak, bahtiyar olmak demektir." (Greg)

"Dünya enerjinindir." (A de Tocqueville)

"İş, bizi, can sıkıntısı, kötülük ve ihtiyaç gibi üç büyük felaketten uzak tutar." (Voltaire) (Tulay, a.g.e. sh. 28)

(13) Pestalozzi, (J. OH Heinrek (1746-1827) kendi kendine çalışmayı, etkinliği bütün eğitimin temeli kabul eder.

Fröbel, Fried.: (1782-1852) Eğitimin temelini oyun, meşguliyet ve iş olarak tarif eder.

Decroly, Ovide.: (1871-1932) Çocuğu hayat vasıtası ile hayata hazırlamak, çevreyi de çocuğun içinden gelen yönsemelere uygun uyarımlar bulunacak şekilde düzenlemelidir. der.

Kerschestiner, George.: (1854-1932) İş okulunun kurucusu ve geliştiricisi olarak bilimsel örnekler verir. İşi bir ders değil, prensiptir diye tanımlar. (Tulayj.: a.g.e. sh. II)

yollara saparak kendisini göstermek istemektedir. Onları suça sevkeden en büyük tehlike değer eksikliği ve aşağılık duygusu olduğuna göre, yapılacak eğitimle her şeyden önce bu duygudan kurtarmak gerekir. İşte kişisel eğitim anlayışı bu noktada toplanmaktadır. Bu eğitim anlayışına göre, eğitmeniye düşen en büyük vazife, çocuk için büyük bir tehlike teşkil eden değer eksikliği ve aşağılık duygusunu ve bunları meydana getiren sebepleri tanımadır.

Kişisel eğitim anlayışı, otoriter terbiyeye karşıdır. Eğitmeni, bir takım kötü sosyal şartların tesirlerinden doğan uygunsuzlukları düzeltmeğe, hiç değilse tesirini azaltmaya gayret sarfedecektir. Aksi takdirde, otoriter bir terbiye ile çocuktaki değer eksikliği duygusunu büsbütün körüklemiş olur.

Kişisel eğitim anlayışı bilhassa kendi kendini idare prensibine önem verir. Zira, kendi kendini idare, çocukta sorumluluk duygusu yaratır. Sosyal vazifelerin başarı ile ifası kuvvetlenmiş bir sorumluluk ile mümkündür. Çocuklar sosyal vazifeler karşısında kendilerini aciz hissettikleri başarı elde edemedikleri takdirde cesaretlerini kaybederler. Böylece toplumun meşru saymadığı yollara saparak kendilerini göstermek isterler. Bu bakımdan, kişisel psikoloji, eğitmeniye bu çocukların cesaretlerini kuvvetlendirmek için kendilerinde mevcut olan değer ve kabiliyetlerden onları haberdar etmek ve bu suretle meşru yollardan başarı sağlayabileceklerine inandırmak vazifesini yükler.

Bu gibi çocuklarda arkadaş olmak ve etrafındaki kişilerle münasebet kurmak hisleri zayıftır. Eğitmeni, sosyal duygusu zayıf olan bu çocukları toplum içine çekmeğe çalışacaktır. Bu da tavsiye ve öğütlerle değil, karşılıklı sevginin hakim olduğu bir toplulukta çocuğun ruhunda toplu yaşama inancı meydana getirmekle mümkündür. Çocuk, kendi aczinin yüzüne vurulduğu, zaafının mübalağa edildiği bir toplumda başkalarını sevmeyi öğrenemez⁽¹⁴⁾.

Derin bir değer eksikliği duygusuna kapılarak suç işlemiş olan çocuğu eğitmek ve kişilik sahibi bir insan olmasını sağlamak ancak, kişisel psikolojiye göre eğitimi benimsemiş bir eğitmeni aracılığı ile mümkündür. Bu nevi eğitimde başarı sağlayabilmek için, eğitmeninin her şeyden önce, çocuğu tanıması ve intibaksızlığının nedenlerini araştırması gerekir⁽¹⁵⁾. Bundan sonra, bu nedenlerin yine kişisel psikolojinin anlayışına uygun

(14) Selen, Fevzi.: İndividual Psikoloji, 1948, sh. 43 vd.

(15) Çocuğun şahsiyetini tanımak ve intibaksızlığının nedeherini bulmak için milletlerarası kişisel psikoloji cemiyeti 15 soruyu içine alan bir liste hazırlamıştır. Bu sorulara verilen cevaplardan çocuğun işlediği hataların ve gösterdiği intibaksızlığın nedenleri ortaya çıkarılmağa çalışılır. (Selen, age Sh. 93 vd.)

olarak çocuğa gösterilmesi lâzımdır. Zira, çocuk karşılaştığı güçlüklerin kaynaklarını anlayınca karanlıktan kurtularak doğru yolu görebilir. Bu suretle eğitimi ile çocuk arasındaki ruhi yakınlık ve anlayış birliği, çocuğun kırık cesaretini tamir eder ve onu kuvvetlendirir.

Böylece, çocuğunun itimadını kazanan eğitimi, çocuğa karşılaştığı zorlukların ve bu zorlukları yenmek için seçtiği yolların, toplumun hoş görmediği yollar olduğunu açıklamak fırsatını bulur. Bu arada, okuldaki, evdeki ve sokaktaki çatışmaların sebepleri hakkında açıklamalarda bulunur. Ve ona meşru yollarda yürümek için ihtiyacı olan cesareti vermeğe çalışır. Bu arada eğitimi, herkese düşman olmuş bir çocuğa, itimat telkin ederek kendi hesabına onun sevgi ve emniyetini kazanmakta ve insan sevebilmeyi öğretmektedir. Bu adeta çocuğun kalbini fethetmek, onu teslim almak demektir. Çocuğu, böyle sevgi bağları ile kendine bağlamaya muvaffak olamayan insanların onun ruhu üzerinde ıslah edici tesirler yapabilmesi imkânsızdır. Çocuğu otorite ve şiddet yolları ile cemiyete zararlı olmaktan men etmek mümkündür. Fakat bahis mevzuu olan şey, eğer çocuğu tekrar cemiyete kazandırmaksa, bu ancak sevgi bağlılıkları meydana getirmekle mümkün olur. Bu itibarla, başarılı bir neticenin elde edilebilmesi için suçlu çocuğu iyileştirmek vazifesini üzerine alan kimselerin onun sevgisini kendi üzerlerine çekmeleri şarttır.